

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 20/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä kesäkuuta 2014 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta (HE 76/2014 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 30/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Helena Korpinen ja ylitarkastaja Vesa Pekkola, sosiaali- ja terveysministeriö

- hallitussihteeri Erja Werdi, ympäristöministeriö
- yli-insinööri Arto Pekkala, Opetushallitus
- ylitarkastaja Pertti Metiäinen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- erityisasiantuntija Tarja Hartikainen, Suomen Kuntaliitto
- toiminnanjohtaja Hannele Rämö, Asumisterveysliitto AsTe ry
- rehtori Heidi Husari, Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry
- Suomen Kiinteistöliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulain eräitä asuntojen ja muiden oleskelutilojen terveyshaittojen ehkäisemiseen, vähentämiseen ja poistamiseen liittyviä säännöksiä. Asunnon ja muun oleskelutilan terveydelisiä olosuhteita koskevia mittauksia, näytteenottoa, tutkimuksia tai selvityksiä viranomaisvalvontaa varten tekevien niin sanottujen ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia täsmennettäisiin. Valvontaan liittyvän päätök-

senteon tueksi terveydensuojeluviranomainen voisi käyttää ulkopuolisen asiantuntijan tuottamaa tietoa asunnosta tai muusta oleskelutilasta.

Asiantuntijana voisi jatkossa toimia vain määritellyn koulutuksen suorittanut tai vastaavat tiedot omaava henkilö. Lisäksi asiantuntijana toimiminen edellyttäisi henkilön sertifiointia valtakunnalliseen järjestelmään nykyisen erillisen kuntakohtaisen hyväksymismenettelyn sijaan. Kuntien viranomaisilta poistettaisiin

asiantuntijoiden pätevyyden arviointitehtävät. Sertifioidut asiantuntijat merkittäisiin julkiseen tietojärjestelmään, josta käy ilmi pätevyyden voimassaolo. Kunnan terveydensuojeluviranomainen tai tutkimuksen muu tilaaja, kuten kiinteistön omistaja tai isännöitsijä, voisi tarvittaessa varmistaa asiantuntijan pätevyyden tietojärjestelmästä. Jos asiantuntija ei täyttäisi enää edellytetyjä pätevyysvaatimuksia, hänet voitaisiin poistaa tietojärjestelmästä.

Lailla täsmennettäisiin lisäksi kiinteistön omistajan ja asunnon tai oleskelutilan haltijan

vastuunjakoa terveyshaitan poistamisesta, tarkastuskertomukseen liitettäviä tallenteita, tahdonvastaista asunnon tai muun oleskelutilan tarkastusta sekä kunnan viranomaisen perimiä maksuja koskevia säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Ulkopuolisen asiantuntijan pätevyysvaatimusten täyttäminen edellyttää kuitenkin 24 kuukauden siirtymäaikaa lain voimaantulosta asiantuntijoiden pätevoitymiselle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Esityksellä pyritään edistämään ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttöä rakennusten ja muiden oleskelutilojen terveyshaittojen selvittämisessä sekä parantamaan selvitysten laatua säätämällä asiantuntijoille valtakunnallisesti yhdenmukaiset pätevyysvaatimukset. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulain eräitä asuntojen ja muiden oleskelutilojen terveyshaittojen ehkäisemiseen, vähentämiseen ja poistamiseen liittyviä säännöksiä. Kiinteistön omistajan ja haltijan välistä vastuunjakoa terveyshaitan poistamisessa ehdotetaan selkeytettäväksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että terveydellisten olojen arviointiin käytetään riittävän osaamisen ja pätevyyden omaavia asiantuntijoita. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä teknisin ja perustuslakivaliokunnan lausunnosta johtuvien muutoksin.

Rakennusten kosteus- ja homevaurioille altistuminen on yleinen ja kansanterveyden kannalta merkittävä ongelma. Hallituksen esityksen arvion mukaan rakennusten kosteus- ja homevaurioista aiheutuneiden terveyshaittojen kustannukset ovat noin 450 miljoonaa euroa vuosittain. Eduskunnan tarkastusvaliokunta on rakennusten kosteus- ja homeongelmia koskevassa mietinnössään todennut, että arviot merkittävien kosteus- ja homevaurioiden kertaluontoisista korjauskustannuksista vaihtelevat 1,2 miljardista eurosta 14,5 miljardiin euroon (TrVM

1/2013 vp). Kuntien rakennusten korjausvelan kokonaismääräksi on arvioitu lähes viisi miljardia euroa. Terveyshaitoista aiheutuvien rakennusten määrään voidaan vaikuttaa puuttamalla nykyistä nopeammin ja tehokkaammin terveyttä vaarantaviin tekijöihin.

Haittojen ehkäisyyn on pyritty eri hallinnonaloilla muun muassa rakennusalan ammattitaitovaatimuksia uudistamalla ja rakentamista koskevien säännösten muutosten yhteydessä. Kuten esityksessä todetaan, on terveydensuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisten yhteistoimintaa tarkoituksenmukaista tiivistää nykyisestä. Valtakunnallisesti yhtenäiset asiantuntijoiden osaamisvaatimukset ja pätevien asiantuntijoiden julkisen rekisterin luominen edistävät esimerkiksi kosteus- ja homevaurioiden oikea-aikaista ja asianmukaista korjaamista.

Yksityiskohtaiset perustelut

27 §. *Asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvä terveyshaitta.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin teknistä korjaamista ja jakamista voimassa olevan lain tapaan kahteen momenttiin, jolloin lakiehdotuksen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella ehdotetaan 3 momentin täydentämistä siten, että asunnon tai muun oleskelutilan käyttökiellon tai -rajoituksen edellytyksenä on epäily terveyshaitan ai-

heuttamasta välittömästä vaarasta ja että toimenpide on viimesijainen keino terveysvaaran välttämiseksi.

45 §. Tarkastusoikeus. Valiokunta ehdottaa 3 momentin viittauksen tallenteisiin sovellettavista laeista poistettavaksi tarpeettomana.

46 §. Asunnontarkastus. Perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella 3 momentin tarkastusmahdollisuus ehdotetaan sidottavaksi konkreettiseen ja yksilöityyn syyhyn epäillä lakia rikotun tai rikottavan. Momentti ehdotetaan täydennettäväksi myös niin, että tarkastus voidaan toimittaa vain, jos se on rangaistavan menettelyn selvittämiseksi välttämätöntä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan asunnontarkastuksen voi toimittaa vain viranomainen.

49 c §. Henkilösertifioijana toimimisen edellytykset. Valiokunta ehdottaa 4 momentin teknistä korjaamista. Perustuslakivaliokunta katsoi, että selkeyden vuoksi sääntelyyn on syytä sisällyttää virkavastuuta koskeva viittaussäännös. Virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta ehdotetaan säädettävän uudessa 5 momentissa.

49 d §. Henkilön sertifiointi ulkopuoliseksi asiantuntijaksi. Valiokunta ehdottaa 1 momentin kirjoitusvirheen korjaamista.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyistä syistä valiokunta ehdottaa 2 momentin muuttamista viranomaisten ja yksityisten toimijoiden toimivallan selkeyttämiseksi siten, että siitä käy ilmi julkisena hallintotehtävänä henkilösertifiointeja suorittavien yksityisten toimijoiden tehtävät.

Lisäksi ehdotetaan, että 3 momentissa tarkoitettujen päätöksen asiantuntijan rekisteristä poistamisesta tekee sosiaali- ja terveysministeriö.

50 §. Maksut. Valiokunta ehdottaa pykälän muuttamista sen johdosta, että lakia on muutettu hallituksen esityksen antamisen jälkeen lailla 553/2014.

56 §. Muutoksenhaku. Pykälän 4 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilösertifioijan nimeämistä koskevista ministeriön päätöksistä on valitusoikeus hallinto-oikeuteen, mutta jatkovalitus olisi mahdollinen vain valitusluvan perusteella. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta ehdotetaan muutoksenhaun mahdollistamista yksityisen toimijan lain nojalla tekemistä sertifiointipäätöksistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

terveydensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 27, 45, 46 ja 49 § sekä 50 §:n 4 momentin 1 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 49 § laissa 24/2006 ja 50 §:n 4 momentin 1 kohta laissa 129/2009, sekä *lisätään* lakiin uusi 49 c ja 49 d § ja 56 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 777/1996, 1223/2002, 89/2002 ja 285/2006, siitä lailla 89/2000 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti ja lailla 1223/2002 kumotun 5 momentin tilalle uusi 5 momentti, seuraavasti:

27 §

Asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvä terveyshaitta

Jos asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyy melua, tärinää, hajua, valoa, mikrobeja, pölyä, savua, liiallista lämpöä tai kylmyyttä taikka kosteutta, säteilyä tai muuta niihin verrattavaa siten, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle, toimenpiteisiin haitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi on ryhdyttävä viipymättä (*poist.*).

Jos haitta aiheutuu asuinhuoneiston tai muun oleskelutilan rakennuksen rakenteista, eristeistä tai rakennuksen omistajan vastuulla olevista perusjärjestelmistä, haitan poistamisesta vastaa rakennuksen omistaja, *ellei muualla laissa toisin säädetä*. Jos terveyshaitta aiheutuu kuitenkin asunnon tai muun oleskelutilan käytöstä, joka ei ole tavanomaista, terveyshaitan poistamisesta vastaa asunnon tai muun oleskelutilan haltija. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa sen, jonka vastuulla haitta on, ryhtymään viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin terveyshaitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

Jos terveyshaitta on ilmeinen ja on syytä epäillä sen aiheuttavan välitöntä vaaraa, haittaa ei voida korjata tai jos terveydensuojeluviranomaisen määräystä haitan poistamiseksi ei ole noudatettu, *eikä muuta tämän lain mukaisia*

toimenpiteitä ole pidettävä riittävinä, terveydensuojeluviranomainen voi kieltää tai rajoittaa asunnon tai muun oleskelutilan käyttöä.
(4 mom. kuten HE 3 mom.)

45 §

Tarkastusoikeus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Oleellisesti asiaan vaikuttavien tehtyjen mittausten ja tutkimusten tulokset sekä valokuvat tai muut tallenteet on liitettävä tarkastuskertomukseen. Jäljennökset mittausten ja tutkimusten tuloksista, valokuvista tai muista tallenteista taikka näistä tehdyt tarpeelliset ja riittävät selvitykset on annettava tiedoksi vastaavasti kuin tarkastuskertomus. Tarkastukseen sovelletaan muutoin mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. (*Poist.*)

46 §

Asunnontarkastus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Lisäksi 1 momentissa tarkoitettu tarkastus tai muu valvontatoimi voidaan tehdä tässä laissa rangaistavaksi säädetyn menettelyn selvittämiseksi, *jos lakia on perusteltu syy epäillä rikotun tai rikottavan ja valvontatoimi tässä tarkoituksessa on välttämätön*.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävän tilan tarkastuksen voi toimittaa vain viranomaisen. (Uusi 4 mom.)

49 §
(Kuten HE)

49 c §

Henkilösertifioijana toimimisen edellytykset

(1 mom. kuten HE)

Toimijalla tulee olla:

- 1) riittävä ja asiantunteva henkilöstö sertifiointiin toteuttamiseksi;
- 2) muut käytännön edellytykset sertifiointitoiminnan järjestämiseen;
- 3) toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton asema sertifioitaviin nähden.

(3 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai sertifiointissa havaitaan olennaisia puutteellisuksia eikä toimija ole *sosiaali- ja terveysministeriön kehotuksesta huolimatta* korjannut toimintaansa (*poist.*) annetussa määräajassa. Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo 1 momentissa tarkoitettua henkilösertifioijan toimintaa.

Tässä laissa tarkoitettuja henkilösertifiointitehtäviä suorittaviin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). (Uusi 5 mom.)

49 d §

Henkilön sertifiointi ulkopuoliseksi asiantuntijaksi

Edellä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilöä tulee osoittaa pätevyytensä suorittamalla hyväksytysti sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämä koulutus ja osaamistesti taikka hyväksyttämällä aiemmin koulutuksella tai työkokemuksella hankkimansa vastaava osaaminen. Tarkempia säännöksiä pätevyyden osoittamiseksi *suoritettavan* koulutuksen sisällöstä ja laajuudesta

sekä edellytettävästä työkokemuksesta tai muusta osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Edellä 49 c §:ssä tarkoitettu toimija *arvioi henkilön pätevyyden toimia ulkopuolisena asiantuntijana ja tekee merkinnän hyväksytystä pätevyydestä ylläpitämäänsä julkiseen tietojärjestelmään* sertifiointin voimassaoloajaksi. *Merkinnällä* osoitetaan henkilön sertifiointi ulkopuoliseksi asiantuntijaksi. *Lisäksi sertifiointia antaa henkilölle osoituksena sertifiointista todistuksen, jonka mallin sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa. Sertifiointi on voimassa 5 vuotta, jonka umpeen kuluttua, jollei sertifiointia uudisteta, tulee sertifiointia poistaa merkintä rekisteristä.*

Jos henkilö ei täytä enää pätevyysvaatimuksia tai toistuvasti laiminlyö tehtävissä edellytettävää riippumattomuutta tai asiallista raportointia taikka oikeita mittaus- ja tutkimusmenetelmiä, sosiaali- ja terveysministeriö voi päättää merkinnän poistamisesta tietojärjestelmästä. Merkinnän tietojärjestelmästä poistaa sertifiointia. Ennen tietojärjestelmästä poistamista henkilölle on kuitenkin varattava tilaisuus korjata pätevyydessään oleva puute, jollei puute ole niin olennainen, ettei sen korjaaminen ole mahdollista kohtuullisessa ajassa.

(4 mom. kuten HE)

50 §

Maksut

— — — — —
Kunnalla on lisäksi oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

(1 kohta kuten HE)

(2 kohta *poist.*)

56 §

Muutoksenhaku

— — — — —
Edellä 49 c §:n 1 ja 4 momentissa ja 49 d §:n 3 momentissa tarkoitettuun sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa hakea muutosta

StVM 20/2014 vp — HE 76/2014 vp

valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla 49 c §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettusta päätöksestä vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Edellä 49 d §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitettuun *sertifioijan* päätökseen saa vaatia oikaisua sosiaali- ja terveysministeriöltä siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimuksesta an-

nettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla 49 d §:n 2 momentissa tarkoitettusta päätöksestä vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Anneli Kiljunen /sd	Terhi Peltokorpi /kesk
jäs.	Johanna Jurva /ps	Sari Sarkomaa /kok
	Merja Kuusisto /sd	Hanna Tainio /sd
	Sanna Lauslahti /kok	Anu Vehviläinen /kesk
	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	Erkki Virtanen /vas
	Mikael Palola /kok	vjäs. Kristiina Salonen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.